

Matkoja opettajankoulutuksen historiaan – Kasvatuksen historian päivät Jyväskylässä 10.– 11.6.2013

Matti Rautiainen

Yhdeksännet kasvatuksen historian päivät järjestettiin perinteiseen tapaan kesäkuun alussa. Tällä kertaa paikkana oli vanha kampusalue Jyväskylän yliopistossa. Erityisessä tarkastelussa oli opettajankoulutuksen historia Jyväskylässä, jossa on juhlittu suomalaisen opettajankoulutuksen juhluvuotta teemalla ”Jo 150 vuotta tulevaisuudessa”. Tämä näkyi erityisesti päivien luentotarjonnassa.

Tänä päivänä suomalaisen opettajankoulutuksen asema on kansallisesti ja kansainvälisesti erittäin arvostettu. Yhtenä syynä tähän on pidetty opettajankoulutuksen akatemisoitumista 1970-luvulla, josta alkaen luokanopettajan kelpoisuuteen on vaadittu maisterintutkinto. Akatemiantutkija Heli Valtonen otti kuitenkin luennossaan tarkasteluun opettajankoulutuksen akatemisoitumisen ennen 1970-lukua. Vaikka tutkimus ei kuulunut opettajankouluttajien työnkuvaan, useat lehtorit tekivät sitä seminaarin perustamisesta alkaen.

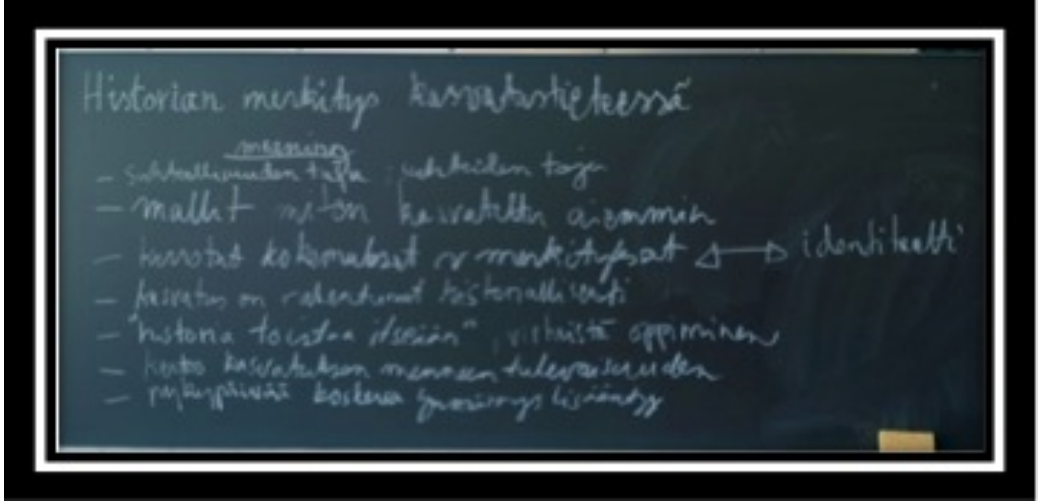
Erityinen asema Valtosen mukaan oli Kaarle Oksalalla, joka toimi liki 30 vuotta seminaarin lehtorina ja vuodesta 1934 kasvatustieteen professorina Kasvatustieteiden korkeakoulussa. Ensimmäiset suunnitelmat korkeakoulusta Oksala esitti jo 1910-luvun alussa. Hänen myötänsä myös kasvatustieteen asema opintojen osana kohosi – se eriytyi ja sai tieteellisiä piirteitä kokeellisen tutkimuksen traditiosta. Myös opiskelijoiden rekrytoinnin kohdentuminen ylioppilaisiin mahdollisti vaativamman koulutuksen. Itse koulutus kantoi kuitenkin pitkään sisäoppilaitosmaisia ja koulumaisia piirteitä, jonka ytimen muodostivat kouluissa opettavien aineiden opinnot.

Turun yliopiston yliopistonlehtori Rauno Huttunen jatkoi siitä, mihin Valtonen jäi. Huttunen tarkasteli omassa puheenvuorossaan opettajankoulutuksen ja indoktrinaation välistä suhdetta. Meidän ajassamme indoktrinaatioon liitetyt mielleyhtymät ovat usein negatiivisia, toisin sanoen sitä, ettei kasvatuksen päämäärä ole kriittinen ajattelu. Tämä oli kuitenkin ennen luonnollinen kasvatuksen päämäärä, eivätkä seminaarin osallistujien kokemukset olleet tämän osalta laihoja. Huttunen nimittäin käänsi alustuksensa dialogiksi ja kysyi yleisöltä, olivatko heidän kokemuksensa koulutuksesta indoktrinoituja vai eivät? Ääneen päässeiden kokemukset, joita oli 1970-luvulta 2000-luvulle, olivat vahvasti indoktrinoituja. Mallikansalaisuuden idea kansalaisen esikuvasta oli ollut monelle arkea opettajaopintojen aikana. Vaikka seminaariajan sisäoppilaitoksen puhtaista piirteistä onkin avauduttu kohti kriittisempää, tutkimusperustaista koulutusta, tietyt käytänteet ja syvät opettajankoulutukseen juurtuneet asenteet ja toimintatavat elävät sitkeinä.

Kasvatuksen historian päivien ytimen muodostavat konferenssiesitelmät ja tänäkin vuonna mukana oli historioitsijoiden teemaryhmän lisäksi kasvatustieteen filosofeja. Ajallisesti liikutettiin keskiajasta tähän päivään, maantieteellisesti ei kierretty ihan pallon ympäri, mutta Yhdysvaltoihin asti päästi Ulla Aatsingin esitelmän ”Etninen ja poliittinen kasvatustiede amerikkalaisissa yhteisöissä 1900-luvun alussa”. Päivillä kuultiin kaikkiaan reilut kaksi-

kymmentä esitelmää. Esitelmien abstrakteihin voi tutustua seminaarin kotisivulla (<https://www.jyu.fi/edu/laitokset/okl/150-v-juhlavuoden-tapahtumia/kasvatuksen-historian-paivat-10.-11.6.2013-1/teemaryhmat/abstraktit>).

Risto Ikonen kysyi omassa esityksessään, mihin kasvatushistoriaa tarvitaan. Osallistuvassa hengessä lopputulos luotiin yhdessä liitutaululle Riston toimiessa kirjuriina ja jäsentäjänä. Ohessa lopputulos.

Seminaari päättyi professori Kustaa Vilkunan luento Jyväskylän yliopiston vasemmistolaisten radikalisoitumisesta ja siitä seuranneesta toiminnasta Jyväskylän yliopistossa 1960- ja 1970-luvuilla.

Avoimuuden ja vapauden vaade kaikui halki kampusalueen 1960- ja 1970-luvuilla, kun radikaalit voimat halusivat luopua menneen painolastista ja tehdä vallankumouksen kampanjoilla. Kustaa Vilkuna esitteli elävin sanankääntein vasemmiston tuomia tuulia, jotka vuonna 1977 johtivat Päärakennuksen valtaukseseen, jota myös voinee kuvata eräänlaiseksi vallankumousyritykseksi. Opettajaopiskelijat tosin eivät muodostaneet kumouksen ydintä, eivätkä juuri edes sen massaa.

Päivien yhteydessä kokoontunut kasvatuksen historian verkosto sai uuden puheenjohtajan. Pauli Arola siirsi puheenjohtajan nuijan Risto Ikoselle. Samalla sovittiin, että seuraavat kasvatuksen historian päivät pidetään Savonlinnassa kesäkuussa 2014.

***Matti Rautiainen** toimii historian ja yhteiskuntatiedon pedagogiikan lehtorina Jyväskylän yliopiston Opettajankoulutuslaitoksella.*